

A large, light pink brushstroke graphic that serves as a background for the text. It has a soft, painterly texture with visible brush marks and a slightly irregular, organic shape.

**Te hogyan tudsz
megvédeni?**

**Sérülékeny ügyfelek
polgári perekben**

DR. SZEMÁN FELICITÁSZ

2023.12.08.

Alaptételek

- A sérülékeny emberek helyzete az igazságszolgáltatásban a társadalom „ütőere”
- Magyarországon a polgári anyagi jogi és eljárásjogi szabályozás alapvetően megfelelő
- A jogelvek működéséhez az objektív és szubjektív feltételekre is szükség van
- A bírói munkában találkoznak a jogelvek, az elmélet és a valóság

A polgári ítélkezés legsérülékenyebb ügyfélköre

- A gyermek – minden eljárásában
- A fogyatékkal élő – minden eljárásban
- A mentális zavarral élő – a gondnoksági perekben
- A mentális krízishelyzetben élő – a pszichiátriai kezelésekhöz kapcsolódó eljárásokban

Milyen módon védünk

- Anyagi jogi védelem
- Eljárásjogi védelem
- Speciális, segítő ügyfélkezelés
- Akadálymentes megközelítés – az igazságszolgáltatás helyszínét
- Akadálymentes eljárás – az eljárás minden szakaszában képes legyen önálló, teljes körű érdekérvényesítésre

A gyermekek anyagi jogi védelme

- A nemzetközi anyagi jogi szabályozás beépülése teljes körű (gyermekjogok, szülői felügyelet, jogellenes elvitel, kapcsolattartás végrehajtása, gyermektartásdíj)
- A gyermek érdeke – minden családjogi döntés alapja
- Az ítélőképes gyermek véleménye
- A 14. életévét betöltött gyermek egyetértése

A gyermekek eljárásjogi védelme

- Részletes szabályozás (nemzetközi, hazai)
- A gyermekek részére objektív segítők bevonása
- A gyermek vélemény nyilvánításának lehetősége
- A gyermekmeghallgatás eljárásjogi protokollja
- Szupergyors határidők a bíróság számára
- A gyors bírósági kríziskezelés eljárásjogi lehetősége (ideiglenes intézkedések)

A gyermekek speciális „ügyfélkezelése”

- Gyermekmeghallgató szobák
- A bírák képzésének fókuszában, folyamatosan fejlesztjük
- (traumakerülés, bizalom, a befolyásmentes vélemény megismerése)
- ***A döntés felelőssége nem terhelhető a gyermekekre***

Kritikus pontok a gyermekkel kapcsolatos családjogi perekben

- Az idő (eljárásjogilag + a kríziskezelés szempontjából)
- Kevés a megfelelő kompetenciával rendelkező pszichológus szakértő
- A segített (felügyelt) kapcsolattartást bonyolító gyermekjóléti központok túlterheltek
- Munkaidőn túli segített kapcsolattartási lehetőség csak elvétve biztosított
- ***A családjogi tényállások egyre súlyosabbak***

A fogyatékkal élők védelme

- CRPD, 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról
- Akadálymentes épület és eljárás
- „érzékenyítés”
- Az adott készségcsökkenésre specializált segítség - a bírónak mindenre képzettnek és alkalmasnak kell lenni (hallás, látás csökkenés, mozgásszervi fogyatékkal élők)
- Az érintett korlátai között is **ÉRTHETŐ, teljes körű érdemi részvétel lehetőségét biztosító** eljárás
- Empátia – ügyfélkezelési technika folyamatos fejlesztése

A mentális zavarral élők anyagi jogi védelme a gondnoksági perekben

- A 2013. évi V. törvény (Ptk.) a nagykorúak gondnokság alá helyezésének szabályozását közelítette a CRPD elvárásaihoz
- 2013. évi CLV. törvény a támogatott döntéshozatalról
- Bárkivel megtörténhet
- **Gondnokság vagy támogatott döntéshozatal?**
- A bíró mérlegel, a pszichiáter szakértő véleménye
- A cselekvőképesség korlátozással érintett ügycsoportok
- Szakkérdés, jogkérdés
- **A választójogból kizárás**

A mentális zavarral élők eljárásjogi védelme a gondnoksági perekben

- 2016. évi CXXX. Törvény (Pp.) XXXII. Fejezet
- A Kúria joggyakorlat elemzése 2023
- Az érintett mentális állapotának megfelelő tájékoztatás kötelezettsége
- Pártatlan és szakértő segítőként ügygondnok ügyvéd
- A bíróság által személyes meghallgatás kötelezettsége
- Igazságügyi pszichiáter szakértő által kötelező vizsgálat

Segítő ügyfélkezelés a gondnoksági perekben

- Kúria joggyakorlat elemzés **Módszertani útmutató** az eljárás résztvevői számára
- Meghallgatási technika fejlesztése, képzések
- Kommunikáció mentális zavarral élő ügyféllel, képzések
- Speciális tárgyalási helyszínek
- Türelem
- A **jogszerű és érthető eljárás** követelményének fokozott érvényesítése (a határozatok szövegezésében is)

A gondnokság alkalmazásának dilemmái a bíró számára

- Jogkérdés vagy az érintett élethelyzetének megoldása cél
- Az emberi méltóság és önrendelkezési jog értelmezése minden ügyben
- A méltósággal megöregedés
- A szociális gondoskodási rendszer hiányai nem pótolhatók gondnokság alá helyezéssel
- A hivatásos gondnokok túlterheltek
- A vagyonkezelés célja a vagyonvédelem vagy a gondnokolt számára minőségi gondoskodás

A mentális krízishelyzetben élők védelme a pszichiátriai ügyekben

- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (Eütv. 188.§-201.§)
- Sürgősségi gyógykezelésre beszállítás indokoltságának vizsgálata, kötelező pszichiátriai intézeti gyógykezelés elrendelése, utóbbi fenntartásának felülvizsgálata
- Az érintett akarata ellenére történő pszichiátriai intézeti kezelés
- Bárkivel megtörténhet
- Határidők: 72 óra, felülvizsgálat 30 naponként

Az ügyfélvédelem kritikus pontjai I.

- **Anyagi jogi védelem:** elfogadható szabályozás, a közvetlen veszélyeztető és veszélyeztető magatartás def.
- **Eljárásjogi védelem alapjai adottak:** bírósági hatáskör, nemperes eljárás, ügygondnok, szakértő, meghallgatás, alakszerű határozat, jogorvoslat.
- Hiányos (kérelem tartalma, hiánypótlás, ügygondnok hatásköre, a szakvélemény kötelező tartalmi elemei, a határozat közlése, a jogorvoslati jog gyakorlásának módja, a fellebbezés észrevételezése)

Az ügyfélvédelem kritikus pontjai 2.

- **Az eljárás objektív és szubjektív feltételei:** a bíróság helyszíni meghallgatást tart a kórházban
- Minimum 5 fővárosi kórházban, folyamatosan
- Magas napi ügyszám
- Jogi kommunikáció a mentális krízishelyzetben lévő ügyféllel - idő
- Kevés a kirendelhető igazságügyi pszichiáter szakértő
- A személyi szabadság polgári ügyekben alkalmazható legsúlyosabb korlátozása – **a legsérülékenyebb ügyfélcsoport**

A jövőkép kérdései

- Akadálymentes-e az elektronikus eljárás
- Mesterséges intelligencia az ítélkezésben
- A támogató, testreszabott ügyfélkezelés jövője
- Hol van jelentősége a bíróvá válás folyamatában az ügyfélkezelési képességnek
- A sérülékeny csoportok helye a társadalom valódi értékrendjében

***A FELTÉTELEK
megteremtése nélkül a
jog kevés***